GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 221. Duminecă 18 (30) Noemvre 1884.

Braşovŭ, 17 (29) Noemvre

Nu mai încape îndoială, că de când cu întrevederea dela Skiernevice, unde a datŭ mâna împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ cu Ţarulŭ Rusiei, Slavii Austro-Ungariei au câştigatŭ nouĕ speranţe pentru realisarea dorinţelorŭ şi aspiraţiuuilorŭ lorŭ. Precum vĕdŭ Germanii Austriei în alianţa cu Germania o garanţiă mai multŭ pentru propria lorŭ naţionalitate, tocmai aşa privescŭ şi Slavii la amiciţia monarchiei cu Rusia ca la o garanţiă pentru neîmpedecata desvoltare a naţionalităţii lorŭ, fiind-că se admite, că Slavii din întru nu mai potŭ fi persecutaţĭ, pe câtă vreme Austro-Ungaria va trăĭ în bună amiciţiă cu marele imperiu slavŭ dela nordŭ.

Slavii Austro-Ungariei au simpatii marĭ pentru Rusia, începêndŭ dela Cehii Boemiei până la Sêrbii din Ungaria. Acésta nu se póte negá. Altă este însĕ cestiunea décă esistă în adevĕrŭ în sînulŭ lorŭ tendinţele acele panslavistice, cari li se imputĕ, mai alesŭ din partea Ungurilorŭ şi cari ar avé de scopŭ chiar distrugerea monarchiei şi unirea tutnrorŭ Slavilorŭ cu împĕrăţia Ţarilorŭ.

Décă ar esistá o asemenea conjuraţiune panslavistă, credemŭ că ea s'ar fi descoperitŭ până acum, dér deórece nu se póte descoperí nimicŭ, se vede că asemenĭ agitaţiunĭ periculóse panslaviste nu esistă, ci suntŭ timbrate numai cu acestŭ nume mişcările naţionale de sine stătătóre ale Slavilorŭ, carĭ nu convinŭ celorŭ ce credŭ că au confiscatŭ numai în favórea naţionalităţii lorŭ proprie tótă libertatea şi tóte drepturile.

Era mare mirare décă faţă cu demonstraţiunile din Croaţia nu s'ar fi vorbitŭ în presa maghiară nimicŭ despre agenţĭ secreţĭ rusescĭ şi despre banĭ rusescĭ. „Pesti Naplo“ susţine acum până şi aceea, ca însuşĭ episcopulŭ Strossmayer ar lucrá, ceea ce lucră pentru Croaţĭ, în urma unorŭ inspiraţiunĭ rusescĭ. Las' că pe Starcevicianĭ îi declară de cumpĕraţĭ de către comitetele secrete rusescĭ, adaugêndŭ că şi organulŭ lorŭ „Sloboda“ este subvenţionată cu banĭ rusescĭ.

Caracteristică e observarea lui P. Naplo, că cu tóte rublele rusescĭ, ce le-ar căpĕtá Starcevicianii, organulŭ lorŭ n'ar mai avé acum nicĭ cu ce sĕ-şĭ plătéscă telegramele. Nu înţelegemŭ cum se póte potrivi acestŭ faptŭ cu afirmaţiunea ce-o face acelaşĭ ḍiarŭ, că Starcevicianii primescŭ banĭ rusescĭ. Décă ar fi aşa, atuncĭ n'ar avea înţelesŭ ca tocmai acum sĕ i se retragă subvenţiunea organului „Sloboda.“

Se înţelege că noi nu putemŭ sci ce se întêmplă în secretŭ prin Croaţia şi ce influinţe jocă p'acolo, dér mai probabilă ni se pare părerea acelora, cari ḍicŭ, că décă póte fi vorba de influinţe secrete în Croaţia, atuncĭ aceste vinŭ dela Viena şi nu dela Petersburg.

Décă Croaţii ca Slavĭ au simpatii pentru naţionalii lorŭ din Rusia, acésta nicĭ nu li se póte luá in nume de rĕu. Dér ni se pare că ei îşĭ iubescŭ prea multŭ propria lorŭ libertate şi independenţă, de câtŭ ca sĕ dorécă a se contopi vr'odată cu Rusia.

Faptŭ neconstentabilŭ este şi rĕmâne că sêmţulŭ de emancipare e aḍĭ fórte desvoltatŭ la poporulŭ croatŭ şi că fórte multŭ a contribuitŭ la acésta purtarea guvernului unguresců.

Mişcarea de emancipare şi de eliberare a Slavismului din Austro-Ungaria însĕ nu se mărginesce numai la Croaţia, ci mai are încă unŭ propagatorŭ puternicŭ în Cehii Boemiei.

Pe când în Agramŭ se serbézĕ inaugurarea misiunei culturale sudslavice în Orientŭ, la Praga este primitŭ în modulŭ celŭ mai entusiasticŭ compositorulŭ imnului naţionalŭ „Susŭ Slavilorŭ“ (Hei Slovane). In discursulŭ ce i s'a adresatŭ la primire se ḍice: „Te salutămŭ din nou în Praga, care în fine a devenitŭ earăşĭ slavă. Fi convinsŭ că speranţa ce ai avut'o odinióră în puterea slavă a naţiunei s'a împlinitŭ, „şi că suntemŭ şi voimŭ sĕ fimŭ Slavĭ.“

Slavii Austro-Ungariei privescŭ aḍĭ cu sperantă şi cu încredere în viitorŭ. Mişcarea lorŭ este pentru unii unŭ esemplu de a nu se descuragiá în lupta pentru drepturile şi libertatea naţională, ér pentru alţii este unŭ memento gravŭ, ca sĕ nu întindă prea tare córda inimiciţielorŭ, ci în locŭ de a totŭ suspiţiuná şi acusá, sĕ caute mai bine a potolí foculŭ urei şi a-şĭ câştigá amicĭ pentru vremurĭ grele.

O declaraţiune a d-lui Mocsary.

Distinsulŭ deputatŭ şi fruntaşŭ alŭ partidei independenţilorŭ din dieta ungară, d-lŭ Ludovicŭ Mocsary, ne adreséză o scrisóre, pe care cu plăcere ne grăbimŭ a-o publicá. Eată-o:

Budapesta, 25 Noemvre 1884.

Onorate d-le Redactorŭ!

Abia acum sunt în posiţiune de a cunósce cuprinsulŭ acelui articolŭ apărutŭ în »Gazeta Transilvaniei« dela 13 (25) Octomvre, care se ocupă cu modesta mea persónă şi anume cu cele ce le-aşŭ fi ḍisŭ eu către corespondentulŭ ḍiarului „Narodni Listy.«

Abstrăgêndŭ dela tóte celelalte, aflu de lipsă în interesulŭ adevĕrului de a rectificá afirmările eronate ale d-lui corespondentŭ. Nu m'am esprimatŭ către dênsulŭ cu nicĭ unŭ cuvêntŭ, că aşŭ aflá de lipsă, ca în potriva Românilorŭ sĕ se ia mĕsurĭ energice séu chiar escepţionale de-ale lui Tisza; nicĭ nu am vorbitŭ anume despre Românĭ; inaugurarea politicei energice am declarat'o de necesară în contra turburărilorŭ croate, peste totŭ faţă cu afacerile croate; am accentuatŭ, că trebue sĕ păşimŭ cu energiă în deosebĭ contra acelei politice tradiţionale austriace, care de o jumĕtate de seculŭ sumuţă pe Croaţĭ asupra Ungariei.

'Mĭ aducŭ fórte bine aminte, că acésta a fostŭ esenţa cuprinsului declarărilorŭ mele. Cu corespondentulŭ ḍiarului „Narodni Listy« numai despre afacerile croate am vorbitŭ mai pe largŭ şi, încâtŭ m'am pronunţatŭ asupra naţionalităţilorŭ din Ungaria, vederile mele cu privire la acestea n'au pututŭ fi deosebite de acelea, pe care le-amŭ manifestatŭ maĭ înainte, mai alesŭ la 1879, pentru că de atuncĭ nicĭ-decum nu s'au schimbatŭ. D-lŭ corespondentŭ, probabilŭ, că din eróre a schimbatŭ declarările mele cu acelea, pe carĭ le-a auḍitŭ dela alţii. Nu voiu sĕ presupunŭ că a făcut'o cu intenţiune.

Rugându-vĕ ca sĕ binevoiţĭ a publicá ocasiunalŭ în stimata d-vóstră fóiă acéstă rectificare, suntŭ cu stimă alŭ d-vóstră.

plecatŭ servŭ.
Mocsáry Lajos.

In articululŭ, de care face menţiune d. Mocsary, ne amŭ fostŭ esprimatŭ mirarea, că d-sa, după cum relatase corespondentulŭ foiei cehice, a accentuatŭ necesitatea unei politice energice în contra Românilorŭ. Cunosceamŭ atitudinea moderată şi înţeléptă de mai înainte a d-sale şi sciamŭ, că d-sa a fostŭ *singurulŭ Maghiarŭ*, care la 1878 şi-a ridicatŭ vocea în contra planului de maghiarisare forţată a scólelorŭ nóstre poporale. De aceea vĕdêndŭ afirmările memoratului corespondentŭ reproduse şi de foile maghiare, fără nicĭ o rectificare, am scrisŭ între altele:

»...Sĕ fie óre aşa de mare demoralisarea, ce a produs'o între Ungurĭ îngâmfarea de putere, încâtŭ şi Mocsary sĕ dorécă întrebuinţarea forţii în contra Românilorŭ?«..

Ne pare fórte bine, că acum însuşĭ d-lŭ Mocsary vine şi ne declară, că relatările corespondentului fóiei cehice au fostŭ eronate şi neesacte şi că d-sa nu şi-a schimbatŭ întru nimicŭ vederile esprimate la 1879, când a admoniatŭ pe conaţionalii sĕi, ca sĕ se feréscă de a întrebuinţá forţa în contra naţionalităţilorŭ nemaghiare şi nicĭ măcarŭ intenţiunea de a face acésta sĕ n'o arate, ci sĕ recunóscă odată cu toţii că suntemŭ unŭ statŭ poliglotŭ.

Declaraţia ce d-lŭ Mocsary o adreséză ḍiarului nostru într'unŭ momentŭ, când în urma nenorocitei porniri a celorŭ dela guvernŭ amŭ ajunsŭ a fi ameninţaţĭ şi huiduiţĭ pe tóte cărările, pentru că ţinemŭ la naţionalitatea nóstră, va contribui numai de a înălţa stima, de care se bucură înaintea nóstră pentrn curagiulŭ opiniunilorŭ sale.

CRONICA POLITICĂ.

„Pesti Naplo« publică nisce comunicărĭ din Agramŭ, în care se învinuesce episcopulŭ Strossmayer, că agitéză în contra maghiaronilorŭ. Planulŭ episcopului d'a se strămuta resturile mortuare ale fostului Banŭ Jellacic în noulŭ mausoleu familiarŭ în Novidvori, cn care ocasiune sĕ se facă o serbare naţională, e consideratŭ ca unŭ mijlocŭ de »agitaţiune.« Mai departe i se comunică fóiei unguresci, că Starcevicianii, în timpulŭ ultimelorŭ alegerĭ, ar fi fostŭ sprijiniţĭ de comitete rusescĭ cu banĭ trimişĭ prin Cattaro şi Ragusa şi că însuşĭ Strossmayer sprijinesce materialŭ organulŭ starcevicianŭ »Sloboda.“ Aceste comunicărĭ fóia ungurescă pretinde a le avé de la o persónă, care mulţĭ anĭ a statŭ în intime legăturĭ cu partida starceviciană. Numai jumătate din ediţiunea »Slobodei« se trimite la abonaţĭ; sĕracii, studenţii şi preparandiştii o primescŭ gratisŭ; profesorii pentru jumătate preţulŭ. Acésta s'ar fi doveditŭ prin spusele primitorilorŭ fóiei. Aceste fapte se ḍice, că stau în legătură cu călĕtoria din anulŭ trecutŭ a lui Folnegovicĭ la Strossmayer şi cu escursiunea lui Pilepicĭ în Rusia.

După ce „Pesti Naplo“ mai comunică încă câteva scirĭ »fioróse« ca cele de susŭ, face propunerea, ca Strossmayer sĕ se destitue, înlocuindu-se cn o persónă mai de încredere.

„Magna petis« »Pesti Naplo!« ḍice-vorŭ Croaţii.

*

In discursulŭ, ce l'a ţinutŭ Bismarck în Reichstag cu ocasiunea desbaterii propunerei privitóre la diurnele deputaţilorŭ, a ḍisŭ că îlŭ surprinde faptulŭ, că în propunere suntŭ subscrisĭ atâţia berlinezĭ, carĭ, după cum crede dênsulŭ, au mai puţină trebuinţă de diurne; ei nu trebue sĕ'şĭ părăséscă familiele, nu trebue sĕ renunţe la afacerile lorŭ, nu trebue sĕ jertféscă nicĭ timp nicĭ banĭ. Apoi adresându-se democraţilorŭ socialĭ, le ḍise că ar dori sĕ-i presinte unŭ tablou despre viitorŭ după planurile lorŭ, sĕ'i arăte cum se face. Acum, ḍise cancelarulŭ, suntŭ 25 la numĕrŭ, şi le mai dă încă o duzină de locurĭ în Reichstag, numai sĕ pâşéscă cu constituţiunea lorŭ, sĕ'i zugrăvéscă pe masă »Eldorado« alŭ lorŭ. Uneorĭ se subscrie acte ce nu se cunoscŭ, chiar eŭ, cancelarulŭ, face uneorĭ acésta. Democraţia rocială 'şĭ dă aerŭ de profetŭ, fără sĕ'şĭ arate faţa.

„V'aşĭ da în întreprindere o provinciă, ḍise cancelarulŭ, ca s'o administraţĭ! Democraţia socială are sĕ fie unŭ Mene Tekel pentru clasele posesóre... Da, admitŭ încâtva, că décă n'amŭ avé democraţia socială, n'amŭ fi făcutŭ marele progrese pe calea reformei sociale. Frica a contribuitŭ în parte la acésta. Intr'atâta democraţia socială a fostŭ unŭ bunŭ elementŭ. (Fórte adevĕratŭ! în stânga). Ei, vedeţĭ, aicĭ ne-amŭ înţelesŭ în fine. (Ilaritate). Diurnele suntŭ pentru berlinezĭ unŭ curatŭ adausŭ la léfa lorŭ.... Eu suntŭ de părere, că unŭ deputatŭ, care primesce diurne dintr'unŭ isvorŭ órecare, îşĭ perde prin acésta calificaţiunea sa ca deputatŭ..... (Oho! în stînga). Juraţii sĕptĕmânĭ întregĭ stau în hotelulŭ unui oraşŭ micŭ fără diurne, până când suntŭ chemaţĭ, şi apoi nicĭ nu depinde de ei, ca sĕ devină séu nu juraţĭ. Eu stau aci, ca

sĕ represintŭ constituţiunea statului, pe care d-vóstră mereu vĕ siliţĭ sĕ o slăbiţĭ... E periculosŭ a sgudui acestŭ edificiu! Ce aţĭ dice, când consiliulŭ federalŭ în totŭ anulŭ ar aduce propunerĭ pentru restrîngerea libertăţii cuvêntului séu pentru schimbarea legii electorale?.... Vĕ recomandŭ sĕ respectaţĭ constituţiunea şi vĕ rogŭ sĕ nu daţĭ guvernelorŭ esemplu rĕu. Eu o ţiu legea electorală solidară cu lipsa de diurne. (Oho! în stînga.) Décă vreţĭ o revisuire a legii electorale, presentaţĭ unŭ amendamentŭ.... Constituţiunea sĕ fie pentru d-vóstră unŭ Noli me tangere! Respingeţĭ orĭ ce propunere pentru o schimbare a constituţinnii «

Cu totŭ discursulŭ cancelarului însă, Reichstagulŭ — precum amŭ comunicatŭ — a primitŭ propunerea de a se da diurne.

*

»Norddeutsche allgemeine Zeitung,« combate succesiunea ducelui de Cumberland într'unŭ articulŭ politicŭ. Acésta nu se póte judeca din punctŭ de vedere juridicŭ, ci ea formézâ în prima liniă o cestiuue politică. In privinţa acésta i-se opunŭ marĭ dificultăţĭ. Ducele n'a renunţatŭ de felŭ l'a Hanovera şi nicĭ n'a recunoscutŭ pe împĕratulŭ şi imperiulŭ. Dar chiar când ar face şi acésta, pretensiunea sa întêmpină greutăţĭ, fiindcă cortegiulŭ sĕu îlŭ formézâ Welfii, carĭ se clasifică în credinţa cătră împĕratulŭ şi cătră imperiu după fracţiunea franţeză şi polonă. Ducele stă în legătură cu o coaliţiune, în fruntea căreia se află celŭ mai activŭ şi celŭ mai dibaciu adversarŭ alŭ împĕratului protestantŭ. In centru se află oposiţiunile cele mai resolute în contra înpĕratului şi a imperiului, cea welfică şi cea ultramontană. Dela imperiu nu se póte pretinde, ca în Braunschweig sĕ tolereze unŭ cuibŭ principalŭ alŭ Welfilorŭ. Guvernulŭ totdéuna a săritŭ pentru drepturile statului, dar elŭ nicĭ odată nu va sacrifică pacea a 45 de milióne pentru interesele particulare ale unei case deşi este veche şi însemnată.

Din acéstă declaraţiune atâtŭ de clară se vede, că ducele de Cumberland cu fórte mare greutate va puté ocupá tronulŭ Braunschweigului.

*

»Hamb. Nachr.« a primitŭ din Copenhaga scirea, că fóia oficiósă danesă »Naţional-Tidende» a publicatŭ unŭ articulŭ, din care se vede că între Germania şi Danemarca amiciţia nu s'a pré încuibatŭ. Oficiósa danesă cere, ca guvernulŭ sĕ facă represalii în contra isgonirii supuşilorŭ danesĭ din Şlesvigulŭ nordicŭ. Pentru fiecare Danesŭ isgonitŭ, dice numitulŭ diarŭ, sĕ se isgonéscă fără nicĭ o considerare câte unŭ Germanŭ din Danemarca. Cestiunea isgonirii Danesilorŭ e cam veche. Guvernulŭ germanŭ a luatŭ de multŭ dispositiunea, ca acei Danesĭ, carĭ vorŭ refusa a fi asentaţĭ în armata germană, sĕ fie isgoniţĭ. Danesii vréu sĕ rĕspundă Germaniei cu aceeaşĭ mĕsură.

Politica din afară a Austriei.

»Etandard» din Parisŭ, în numĕrulŭ dela 15 Noemvre scrie, următórele:

»Incepemŭ a vedé limpede în diferitele incindente, care au marcatŭ politica din afară a monarchiei austro-ungare dela întrevederea dela Shiernevice încóce. Tăcerea păstrată asupra acestei întrevederĭ de discursulŭ tronului, cu care s'a deschisŭ parlamentulŭ ungurescŭ, vorbele binevoitóre pentru Rusia, pronunţate de împĕratulŭ înaintea delegaţiunilorŭ, în fine declaraţiunile d-lui Kalnoky, tóte acestea servă a esplică, în totalitatea sa, o situaţiune care puţinŭ se înţelege.

»Tótă lumea scie, că la curtea vienesă comitele Kalnoky este representantu'ŭ păcii cu orĭ-ce preţŭ şi prin urmare alŭ unei înţelegerĭ între Austria şi Rusia. Adversarii sĕi naturalĭ suntŭ representanţii politicei de acţiune şi de aventurĭ în Orientŭ: comitele Iuliu Andrassy şi Kallay. Aceştĭ doi ómenĭ de statŭ ungurĭ predică ideile de rĕsbunare maghiară faţă cu Rusia. D. Kallay este celŭ ce a opritŭ de a se vorbí de Rusia în discursulŭ tronului la Pesta; ér d-lui Andrassy se datoresce redactarea adresei maghiare ca rĕspunsŭ la discursulŭ tronului; d. Anprassy a ţinutŭ condeiulŭ lui Max Falk. Dar mai curiosŭ e, că aceştĭ domnĭ, carĭ voiau sĕ rĕstórne pe comitele Kalnoky, aspiră amêndoi la portofoliulŭ de ministru alŭ afacerilorŭ streine.

„Graţiă atitudinei energice a diarelorŭ liberale din Viena, care nu voiescŭ s'audă vorbindu-se nicĭ de unŭ rĕsboiu, nicĭ de nouĕ cucerirĭ în Orientŭ; graţiă asemenea remonstrărilorŭ d-lui Bismarck, care pentru momentŭ, nu vrea nicĭ o nenţelegere seriósă între Austria şi Rusia, acéstă intrigă n'a isbutitŭ. Chiar în Ungaria, unde nu se mai dorescŭ acum complicaţiunĭ, lumea a ajunsŭ la o apreciare mai sănătósă; după cum resultă din vorbele pronunţate de Tisza în delegaţiunĭ.

»Cu tóte acestea, deşi Skiernevice însemnézâ pace pentru momentŭ, totuşĭ Austro-Ungaria rĕmâne credinciósă preceptului: si vis pacem, para bellum. In adevĕrŭ, pregătirile militare se vorŭ continua, după cum dovedesce proiectulŭ de bugetŭ pe anulŭ 1885; ele vorŭ fi făcute chiar cu mai mare grabă şi vigóre. Reorganisarea şi augmentarea artileriei de câmpŭ, precum şi continuarea lucrărilorŭ de fortificare în Galiţia potŭ fi cosiderate ca mĕsurĭ la adresa Rusiei, pe când lucrările de fortificare în Tirolŭ şi în Dalmaţia, precum şi augmentarea flotei suntŭ de sigurŭ îndreptate în contra Italiei.

»Câtŭ pentru relaţiunile monarchiei austro-ungare cu acéstă din urmă putere, nu póte sĕ nu cunóscă cineva, că simţĕmintele şovininiştilorŭ ungurĭ suntŭ în deplinŭ acordŭ cu antipatiele clericalilorŭ austriacĭ faţă cu tênĕrulŭ regatŭ italianŭ. Comitele Kalnoky însuşĭ, amiculŭ păcii înainte de tóte, n'ar puté resista, décă într'o di s'ar da cursŭ liberŭ curentului de animositate a Austriei în contra Italiei; comitele se trage dintr'o familiă pré conservatóre şi pré clericală, care ar privi unŭ rĕsboiu în contra spoliatorilorŭ papismului ca o operă pré plăcută cerului. Şoviniştii, din parte-le, detestézâ Rusia, pe care ei o găsescŭ pe drumulŭ Constantinopolului, dar în acelaşĭ timpŭ se temŭ de Italia, care le-ar puté închide drumulŭ Salonicului.«

Mesagiulŭ de deschidere

a Corpurilorŭ legiutóre române.

D-lorŭ Senatorĭ, D-lorŭ Deputaţĭ,

Amŭ simţitŭ totdéuna cea mai viă bucuriă aflându-Mĕ în mijloculŭ represintanţilorŭ naţiunei. Astădĭ însĕ sunt cu atâtŭ mai fericitŭ că salutŭ în d-vóstră pe trămişii ţĕrei, aleşĭ în urma revisuirei Constituţiunei, care a aşedatŭ lugea electorală pe base mai largĭ şi a garantatŭ încă mai multŭ liberulŭ esercitiu alŭ votului. Pentru a ajunge la acestŭ scopŭ, naţiunea a trebuitŭ negreşitŭ sĕ trécă prin multe şi grele încercărĭ. Acéstă reformă, în adevĕrŭ, atingea pe de o parte interese esistente, ér pe de alta ea nu satisfăcea pe deplinŭ unorŭ aspiraţiunĭ mai înaintate. Ne putemŭ însă felicita, că resultatulŭ lungilorŭ desbaterĭ, ce au urmatŭ, a datŭ în sfêrşitŭ o lege menită a pune capĕtŭ multorŭ neajunsurĭ

Cu tóte aceste dificultăţĭ, constatŭ, d-lorŭ senatorĭ şi d-lorŭ deputaţĭ, şi constatŭ cu mândriă că în timpulŭ acestei crise însemnate, liniscea cea mai perfectă şi respectulŭ legei nu au încetatŭ unŭ singurŭ momentŭ a domní în tótă ţéra. Noţiunea a fostŭ şi de astă dată însufleţită de aceeaşĭ prudenţă, de aceeaşĭ maturitate politică, de care a datŭ dovedĭ netăgăduite în tóte ocasiunile cele grele, prin care ţéra a străbătutŭ. Păşindŭ astfelŭ înainte în desvoltarea unui progresŭ treptatŭ şi sigurŭ, fără a părăsi unŭ singurŭ momentŭ ordinea şi liniştea încrederea în România nu a pututŭ de câtŭ sĕ créscă şi sĕ se întăréscă.

Suntŭ fericitŭ a vĕ puté asigura, că raporturile nóstre cu tóte puterile, şi mai alesŭ cu acele vecine, suntŭ din cele mai bune şi mai cordiale. In mijloculŭ unei ere de pace, ele nu potŭ decâtŭ sĕ contribue la desvoltarea şi întărirea nóstră, şi ţéra îşĭ va puté îndrepta tótă atenţiunea şi tóte silinţele sale în crearea de nouĕ mijlóce de prosperitate morală şi materială.

Cu câtŭ o naţiune este mai matură şi are o inteliginţă mai desvoltată, cu atâtŭ ea simte nevoiă de a-şĭ perfecţiona condiţiunile sale de esistenţă. O societate care a datŭ dovedĭ de unŭ spiritŭ politicŭ, de unŭ simţĕmêntŭ de solidaritate mai pronunţatŭ, trebue neapĕratŭ sĕ asigure fiie-căruia o libertate de acţiune mai întinsă, ajutându şi stimulându la activitate puternică.

Pe calea urmărită de mai multe generaţiunĭ, amŭ ajunsŭ astădĭ la o liniă de demarcaţiune, care va face epocă în viaţa nóstră ca Statŭ şi ca poporŭ. Lucrarea pentru constituirea Statului română este îndeplinită. O altă misiune, de nu mai măréţă, de sigurŭ multŭ mai grea şi mai laboriósă, ni se impune de acum înainte. Trebue sĕ stabilimŭ societatea nóstră în condiţiunile de viéţă modernă a celorlalte societăţĭ, spre a rĕspunde legitimelorŭ aspiraţiunĭ ale întregului poporŭ şi spre a pregăti şi a asigura României unŭ viitorŭ plinŭ de prosperitate.

Domnilorŭ Senatorĭ, Domnilorŭ Deputaţĭ,

Sunteţĭ chiemaţĭ a conlucră împreună cu guvernulŭ Meu la îmbunătăţirea întregului sistemŭ administrativŭ, punêndu-lŭ la înălţimea progreselorŭ realisate şi a cerinţelorŭ unei bune şi solide organisaţiunĭ interne: a dà justiţiei garanţii puternice, magistraturei mai multă siguranţă, şi justiţiabililorŭ încredere şi înlesnire.

Cu tóte că resursele nóstre suntŭ încă mărginite, s'au făcutŭ sacrificii şimţitóre pentru instrucţiunea publică. Suntŭ sigurŭ că, cu inima voiósă, veţĭ face sacrificii şi mai marĭ. Inainte de tóte însă se căutămŭ a dá învĕţămêntului publicŭ o direcţiune practică şi sănĕtósă, menită a ridică nivelulŭ instrucţiunei şi educaţionei naţionale, pentru a dobêndí resultatele, pe care ţéra este în dreptŭ a le aştepta.

Biserica care în tóte împrejurările a împărtăşitŭ aceeaşĭ sórtă ca naţiunea, şi care totdéuna a fostŭ strînsŭ legată cu dênsa, va fi de sigurŭ obiectulŭ preocupaţiunilorŭ d-vóstră celorŭ mai neadormite. Sperŭ, că îmbunătăţirea stărei preoţilorŭ de mirŭ şi o mai bună direcţiune a învĕţămêntului eclesiasticŭ vorŭ puté fi realisate chiar în cursulŭ ântêiei d-vóstră sesiunĭ.

Armata, care a luatŭ unŭ avêntŭ atâtŭ de puternicŭ şi a devenitŭ astădĭ instituţiunea cea mai naţională şi cea mai iubită, face în fiecare anŭ progrese simţitóre şi vĕ potŭ asigura, că ea va fi purure a mândria ţĕrei şi scutulŭ tăriei şi independenţei scumpei nóstre patrii.

In dorinţa de a da nouĕ înlesnirĭ de comunicaţii şi de transportŭ, Camerele trecute au pusŭ la dispositiunea guvernului resurse estraordinare. Ele nu suntŭ încă pe deplinŭ întrebuinţate şi vi sĕ vorŭ da tóte lămuririle

---

22.

FOILETONU.

Revoluţiunea din 1784.

(Revoluţiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria 1784—1785 scrisă pe basa documentelorŭ oficiale de N. Densuşianu. Bucurescĭ 1884. Tipografia „Românulŭ,« Carolŭ Göbl).

(Urmare.)

In 14 Febr. cont. Jankovits ţinŭ o lungă sentinţă peste corpulŭ celŭ mortŭ alŭ lui Crişanŭ, în care se dice la fine...... »Pentru a da o icónă şi unŭ esemplu de oróarea acestei pedepse, corpulŭ mortŭ alŭ acestui criminalŭ principalŭ sĕ fie tărîtŭ la loculŭ de supliciu şi acolo în conformitate cu codulŭ criminalŭ Carolinŭ Teresianŭ, articululŭ despre ofensarea Maiestăţii civile, despre revoluţiune şi articululŭ despre pedépsa în generalŭ, gâdele sĕ-i taiă capulŭ şi sĕ-i despice corpulŭ în patru bucăţĭ, capulŭ sĕ i se pună în ţépă la loculŭ domiciliului sĕu în Cărpenişŭ, ear celelalte patru bucăţĭ sĕ se pună pe róte anume, o parte de susŭ a corpului la Abrudŭ, o parte de josŭ la Buciumŭ, în comitatulŭ Albei de josŭ, a doua parte de susŭ la Bradŭ şi a doua parte de josŭ la Mihălenĭ, în comitatulŭ Huniădórei.....« In 16 Febr. se şi esecută curiósa şi neumana sentinţă.

In 24 Febr. contele Jankovits încheiă interogatoriulŭ cu Horia şi Cloşca, carĭ şi după admoniţiunile din urmă susţinură că nu sciu nimicŭ şi că nu sunt vinovaţĭ In 26 Febr. se pronunţă sentinţa de mórte şi asupra lui Horia şi Cloşca, în care se dice: »cu tóte că Horia séu Ursu Nicola a negatŭ tóte faptele, totuşĭ prin deposiţiunile martorilorŭ, juraţĭ, este constatatŭ că dênsulŭ a aţiţatŭ turburările, carĭ au isbucnitŭ în acestŭ mare principatŭ pe la finele anului 1784...« »asemenea a fostŭ constatatŭ şi Ionu Cloşca ca unŭ crêncenŭ sceleratŭ, care a comisŭ omorurĭ şi prădărĭ şi ca turburătorŭ îndrăzneţŭ...« Pedépsa: «... la loculŭ supliciului sĕ li se frângă la amên doi cu róta tóte membrele corpului, începândŭ de josŭ în susŭ, anume mai întâiu lui Ionŭ Cloşca, apoi lui Horia, numitŭ şi Ursu Nicola, şi în modulŭ acesta sĕ fie trecuţĭ din viaţă la mórte, ér corpurile lorŭ sĕ se despice şi sĕ se tăiă în patru bucăţĭ, capulŭ şi părţile corpului sĕ se pună pe róte pe lângă diferite drumurĭ, şi anume în comunele unde au comisŭ crudimile cele mai scelerate, ear inimile şi intestinele lorŭ sĕ se îngrópe aicĭ la loculŭ supliciului.«

Acéstă înfiorătóre sentinţă se esecută în 28 Febr. dimin. după ce căpitanii Horia şi Cloşca fură împărtăşiţĭ cu sântele Taine de preotulŭ Nicolae Raţŭ din Alba-Iulia. O mulţime de peste 6000 ómenĭ, între carĭ 2515 ţĕranĭ din 419 comune aduşĭ anume la Alba-Iulia sub unŭ altŭ pretextŭ, asistară la acestŭ spectaculŭ înfiorătorŭ. Mai întâiu frânseră cu róta pe Cloşca, apoi veni rêndulŭ la Horia. „Horia — scria »Magyar Hirmondo« din 16 Marte 1785 — merse fără nicĭ o schimbare, cu inima îndrăsnéţă, la loculŭ destinatŭ pentru óra cea amară a vieţei sale.«

Aşa se finì viéţa acelui ţĕranŭ estraordinarŭ — esclamă autorulŭ — a tribunului dela 1779—1784, care-şĭ propuse sĕ scuture miseria de patru seculĭ a iobagilorŭ din Transilvania şi s'o rumpă cu trecutulŭ nefericitŭ.... Cu-o firmitate antică elŭ nu cerù graţiă împĕratului, nu tremurá dinaintea ororilorŭ supliciului, din contră cu acelaşĭ nobilŭ devotamentŭ precum luptase în viaţă, cu aceeaşĭ convicţiune puternică de sfinţenia causei, elŭ merse pe Golgota despotismului şi făcù ca şi în ultimele sale momente sĕ fie admiratŭ de adversarĭ.....« Autorulŭ face amintire aicĭ şi de părerea autorului Szilagyi, care a scrisŭ (p. 234): »Istoriculŭ imparţialŭ trebue sĕ mărturiséscă, că Horia a purtatŭ pe inima sa sórtea poporului sĕu apĕsatŭ şi eliberarea lui, şi cu tóte că pentru acestŭ nobilŭ scopŭ s'a folositŭ de mijlócele cele mai condamnabile, dér causa, pentru care şi-a consacratŭ tótă activitatea şi tótă viaţa şi pentru care şi-a şi jertfit'o, n'a trădat'o nicĭ odată, ci i-a rĕmasŭ pân' în fine credinciosŭ, chiar şi pe eşafotŭ în faţa morţii celei mai crâncene.«

Era nedreptŭ, dice autorulŭ mai departe, a aruncă responsabilitatea revoluţiunii asupra lui Horia, când însuşĭ monarchulŭ recunósce, că nici dênsulŭ nicĭ împĕrătésa Maria Teresia n'au putut puné vre-odată capĕtŭ abusurilorŭ din Transilvania....

După esecutarea lui Horia se respândì faima, că dênsulŭ după cea dintêiu lovitură, ce-i frânse fluerulŭ dreptŭ, ar fi strigatŭ că voiesce sĕ mărturiséscă, dér atuncĭ comisarulŭ ordonă sĕ i-se dé lovitura de graţiă.... Tradiţiunea mai spune, că unŭ tistŭ de ungurŭ, vĕdêndŭ, că pe Horia îlŭ frângŭ prea repede, a strigatŭ sĕ-lŭ omóre mai încetŭ.

(Va urmă).

de cari veţi avea nevoe spre a cunósce situaţiunea lucrăriloru care se urméză cu activitate. Rĕspundĕndŭ dorinţelorŭ esprese de representanţii ţĕrei în sesiunea trecută, guvernulŭ a putută da mai multora din liniele votate lărgimea normală, fără a trece peste creditele alocate. In anulŭ viitorŭ, sperămŭ că cele mai multe din aceste linii vorŭ fi date în circulaţie.

Grija însĕ cea mai principală a guvernulu Meu, cestiunea care trebue sĕ atragă mai seriosŭ atenţiunea d-vóstră este crísa economică şi mai cu sémă crisa agricolă, care bântue Europa intrégă şi care la noi este mai multŭ simţită. Acéstă crisă a provocatŭ o strîmtorare monetară, care se traduce prin o ridicare esceptională a preţului aurului. Guvernulŭ şi Banca naţională facŭ şi vor face totŭ ce e cu putinţă, spre a micşora efectele acestei situaţiunĭ anormale. Din nenorocire însĕ, acéstă crisă ne-a găsitŭ cu finanţele în condiţiunĭ bine regulate, în câtŭ vomŭ puté s'o străbatemŭ fără ca interesele nóstre sĕ fie sguduite.

Acéstă crisă trebue însĕ sĕ fie prin gravitatea ei chiar o causă de deşteptare şi de impulsiune pentru a cugeta cu toţii la remediu şi la îndreptare. Ea ne va sili a îmbunătăţi sistemulŭ nostru de agricultură pentru a oferi pe pieţele europene producte şi mai bune şi mai eftine, şi a lupta cu succesŭ în contra concurenţei. Pentru a ajunge la acestŭ resultatŭ, va trebui sĕ desvoltămŭ creditele agricole, punĕndŭ la disposiţiunea lorŭ capitalurĭ mai însemnate, trebue sĕ reducemŭ tarifele căilorŭ ferate şi mai josŭ de cum au fostŭ scădute în timpurile din urmă. In cea mai strênsă legătură cu aceste mĕsurĭ stau însĕ crearea şi încuragiarea industriei în România, cu ajutorulŭ căreia numai vomŭ putea ajunge a îndreptá în viitorŭ starea nóstră economică şi a împuţina efectele criselorŭ ca cea actuală.

Domniloră Senatorĭ, Domniloră Deputaţĭ!

Se deschide dér înainte-vĕ unŭ câmpŭ întinsŭ şi frumosŭ, demnŭ de activitatea d-vóstră. Sunt deplinŭ convinsŭ că, însufleţiţĭ de dorinţele şi aspiraţiunile ţĕrei, nu veţi cruţa nicĭ o ostenélă şi veţi lucra cu tótă inima spre a înzestra scumpa nóstră patriă cu tóte instituţiunile reclamate de timpŭ şi de progresŭ.

Ér Eu rogŭ pe a Totŭ Puterniculŭ sĕ bine-cuvinteze lucrările d-vóstră. Sesiunea ordinară a Corpurilorŭ legiuitóre este deschisă. CAROLŬ.

(Urméză semnăturile ministrilorŭ).

SCIRILE ḌILEI.

Comitele Bistriţei a isbutitŭ sĕ desbrace pe ma multĭ preoţĭ de dreptulŭ de virilişti. Ministrulŭ a aprobatŭ propunerea comitelui, ce fusese respinsă de congregaţiune.

—0—

In adunarea generală de mai deunăḑile a representanţei oraşului Caşovia, senatorulŭ Iosifŭ Timko atrase atenţiunea oraşului asupra împrejurării, că în biserica dominicană din Caşovia predicile se ţinŭ numai în limba slovacă, cu tóte că o parte mare din credincioşĭ sciu bine limba unguréscă, şi făcŭ propunerea, ca oraşulŭ sĕ céră dela capulŭ bisericescŭ, sĕ se delature acestŭ rĕu. Propunerea se primí din partea representanţei cu aclamaţiune frenetică.

—0—

Conducĕtorii slovenĭ din Stiria au hotărîtŭ, sĕ intervină cu tótă energia pentru înfiinţarea unei »reuniunĭ scolare slovene.« Propunĕtorii vorŭ ţiné adunărĭ constitutive în tóte oraşele mai marĭ.

—0—

Scirea dată de »B. Hirlap,« că Homonna a fostŭ atacată de 120 lupĭ, se desminte de „Nemzet.«

—0—

Ucigaşulŭ Robert Marlin a refusatŭ a apelá în contra sentinţii de mórte pronunţată asupră'i, ér Kleeberg a cerutŭ timpŭ de 24 de óre, ca sĕ se gândéscă pentru acésta. Apĕrătorulŭ lui Marlin a insistatŭ pe lângă mama acestuia, care la scirea despre condamnarea fiu-sĕu n'a arĕtatŭ nicĭ o emoţiune, ca sĕ mérgă sĕ anunţe apelarea ceea ce abia a făcutŭ.

—0—

»Telegrafulŭ« aflá din sorginte positivă, că d. doctorŭ Râmniceanu şi-a datŭ demisiunea dela catedra ce ocupa la Universitate. Demisiunea sa a fostŭ imediatŭ primită.

—0—

»Imparţialulŭ« este numele unui nou ḑiarŭ ce a apărutŭ în Bucuresci.

—0—

Se telegrafézá din Berlinŭ, că cancelarulŭ ar avé intenţiunea sĕ disolve Reichstagulŭ.

—0—

Teatrulŭ »Thalia« din Stettin a fostŭ în nóptea de Sâmbĕtă spre Duminecă distrusŭ de focŭ. De asemenea teatrulŭ grecescŭ »Euterpi« din Smirna a arsŭ în nóptea de 15 spre 16 Noemvre până în pămêntŭ. Trupei i-a arsŭ tótă garderoba şi bagagiulŭ. Pe lângă teatru au arsŭ şi 4 case vecine. Pagubele sunt marĭ în amĕndouĕ părţile.

—0—

Colera se póte considera, după cele mai nouĕ scirĭ, ca dispărută atâtŭ în Italia câtŭ şi în Parisŭ.

Prognostice politice.

Cehii privescŭ cu încredere în viitorulŭ lorŭ. Despre speranţele, care le légă Cehii cu perioda legislativă cea mai de aprópe, ne dă »Narodni Listy« următórele informaţiunĭ:

»In decursulŭ discuţiunilorŭ delegaţiunilorŭ din Pesta situaţiunea politică s'a lămuritŭ pe deplinŭ. Nicăirea nu se vede nicĭ unŭ norişorŭ, care ar produce o furtună séu o schimbare. Posiţiunea guvernului şi a dreptei este întărită într'unŭ modŭ estraordinarŭ. Décă comitele Taaffe vrea, póte sĕ aibă douĕ treimĭ din maioritate în Reichsrathulŭ viitorŭ. Problema principală va fi a partidei slave de a proba comitelui Taaffe, că trebue sĕ voéscă o aşa puternică maioritate, ca sĕ pótă eşi din starea actuală a provisoriului şi din starea acésta ne decisă, şi sĕ pótă păşi la problema positivă, la terminarea constituţiunii, la revisiune în înţelesŭ autonomŭ, la reforma legiĭ electorale. In faptă articulele fundamentale sunt mórte. Noi nu ceremŭ reînoirea lorŭ. Dar este timpulŭ supremŭ, ca relaţiunile de dreptŭ de statŭ ale coronei boeme sĕ se aducă în consonanţă cu constituţiunea. Décă guvernulŭ şi drépta se va aflá la înălţimea problemei sale, atuncĭ sesiunea viitóre parlamentară va fi cu privire la desvoltarea constituţiunei în Austria cea mai însemnată şi naţionalităţile din Austria se vorŭ apropiá de o ţintă, care până aci sub guvernulŭ lui Taaffe au privit'o numai ca o pătură de negură. Oposiţiunea nu va fi în stare sĕ împedece, sĕ nu se restitue ordinea şi sĕ nu se mulţăméscă naţionalităţile. Oposiţiunea se va decimá, va ajunge-o aceea sórte, ca pe partida liberală în Germania.«

Organulŭ Cehilorŭ tinerĭ pe Germanii din Austria nu-i socotesce între naţionalităţile din Austria, că elŭ ne vorbesce numai despre mulţămirea Cehilorŭ, Polonilorŭ şi Slovenilorŭ. Dar pre Germanii austriaci cine îi mulţămesce?

Din acestea enunţiaţiunĭ ale organului Cehilorŭ tinerĭ se vede, că Cehii în sesiunea viitóre a parlamentului austriacŭ îşĭ vorŭ da tóte silinţele, ca sĕ-şĭ realiseze tóte dorinţele lorŭ naţionale şi sĕ-şĭ asigureze drepturile prin nisce garanţii solide ca sĕ nu mai fie espuşĭ în viitorŭ la tóte eventualităţile.

CRONICA AGRICOLA.

Ocupaţiunile şi plăcerile câmpenescĭ. — Agricultura. — Administraţiunea. — Singurătatea. — Lectura. — Conversaţiunea. — Artele gimnastice. — Plăcerile primăverei, verei, tómnei şi ernei.

(Urmare din Nr. 220.)

Ebel, Bollman şi Topffer au descrisŭ, într'unŭ chipŭ neimitabilŭ, emoţiunile îngroḑitóre ale călĕtorielorŭ pe josŭ, printre regiunile muntóse, plăcerilorŭ variate, simple, sublime şi folositóre sănĕtăţii, sufletului şi corpului.

»Plăcerea călĕtorilorŭ, ḑice Topffer, nu resultă din vr'unŭ planŭ hotărîtŭ de mai 'nainte. Tótă lumea şi-ar petrece şi cei bogaţĭ mai cu sémă, décă s'ar putea pregăti plăcerea, cu plată, séu li s'ar hotărî loculŭ de întâlnire. Dér nu'i aşa. Nimicŭ mai liberŭ, independentŭ ca acestŭ Proteu; nu'i ceva asupra căruia voinţa, rangulŭ, aurulŭ, sĕ pótă mai puţinŭ, nimicŭ care sĕ se pótă lăsa mai puţinŭ a fi legatŭ séu sĕ se pótă calcula asupră'i ceva mai din 'nainte; călĕtoriele chiamă la serbătóre pe individŭ în persónă. Călĕtoriele în corpore sunt pline de plăcerĭ şi în acelaşĭ timpŭ de instrucţiunĭ, pentru acei ce le întreprindŭ cu unŭ scopŭ determinatŭ; şi în acestŭ casŭ este mai bine a ţiné sémă de sine şi de tovărăşii sĕi. Oríce ostenélă se învinge cu resistenţă şi curagiu. Cu órecare precauţiunĭ se póte călĕtori orĭ unde cu plăcere; tóte ţĕrile sunt frumóse în destulŭ; totŭ ce se presintă cată sĕ producă veseliă, nu trebue a se căĭ de ceva ce nu s'ar întempla sĕ fie la îndemână. Décă este timpŭ frumosŭ, asta'i o minune; décă plouă, acésta e totŭ ce póte fi mai simplu. In acéstă împrejurare póte cineva sĕ-şi găséscă oríce ocupaţiunĭ, cu desemnulŭ séu cu istoria naturală, séu observândŭ ce se va întemplă, orĭ în fine trăgĕndŭ câteva însemnărĭ pentru sine séu pentru amicii sĕi.«

Pe munţii înalţĭ, scrie Rousseau în „La Nouvele Héloise,« unde aerulŭ este curatŭ şi subţire, cineva simte mai multă înlesnire în respiraţiune, corpulŭ este mai uşorŭ şi spiritulŭ mai limpede; plăcerile mai potolite şi pasiunile mai înfrânate. Meditaţiunile iau, nu sciu cum, unŭ caracterŭ mare şi sublimŭ, potrivitŭ cu obiectele ce ne înconjóră; nu sciu ce plăcere liniştită care n'are nimicŭ sensualŭ. Pare că ridicându-se cineva mai pre susŭ de locuinţa ómenilorŭ, lasă tóte sentimentele înjosite, pămĕntenescĭ, şi că cu câtŭ se apropie de regiunile eterale, sufletulŭ contractéză ceva din neschimbata lorŭ puritate. Acolo găsesce cineva liniştea fără melancoliă şi fără pregetŭ, este mulţămitŭ a trăi şi a cugeta; tóte dorinţele vii se perdŭ încetŭ, încetŭ; perde oríce grijĭ. Aceste locurĭ lasă în fundulŭ inimei o emoţiune uşóră şi plăcută; de aci vine, se vede, că o climă plăcută îndulceşce moravurile şi face pe omŭ mai fericitŭ. Eu mĕ îndoescŭ ca vr'o agitaţiune violentă, vr'o bólă de vaporĭ, sĕ pótă ţine peptŭ unei asemenĭ şederĭ prelungite şi mĕ surprinde, cum băile de aerulŭ bine făcĕtorŭ alŭ munţilorŭ sĕ nu fie unulŭ din remediele cele mai puternice ale medicinei şi moralei.

Sĕ ne pogorâmŭ pe şesŭ: secerişurile îmbelşugate, recolta fructelorŭ, serbarea veselă a culesului viilorŭ, ne facŭ sĕ simţimŭ tómna mare plăcere. Sĕ ne aşeḑămŭ pe érbă, împrejurulŭ mesei frugale, la umbra copacilorŭ, şi sĕ celebrămŭ cu păharulŭ în mână dulcea licóre ce a imortalisatŭ pe Bacusŭ şi l'a făcutŭ a fi veneratŭ de cei vechĭ. Sĕ onorămŭ acestŭ ḑeu, alŭ căruĭ cultŭ a precedatŭ distrugerea altarelorŭ păgânismului şi este celebratŭ prin oraţiunĭ eterne de credincioşii şi de preoţii cei noi.

Orăşanulŭ indolentŭ, însuşĭ ea parte tómna la sĕrbătórea culesului şi ese pentru câte-va ḑile la ţĕră. Dar obiceiulŭ este o tiraniă neînvinsă, care condamnă pe sclavii sĕi la lanţurĭ eterne: orăşanulŭ şi la ţĕră se plimblă totŭ pe şoselele împietrite şi pe drumurile cu prafŭ, fiindŭ că aşa e elŭ deprinsŭ.

Celce trăesce la ţĕră se scólă de diminéţă, şi primele rase ale sórelui îlŭ găsescŭ pe câmpŭ cu puşca în mână şi génta la şoldŭ, însoţitŭ de cânele credinciosŭ ce străbate tufişurile. Ce repede trecŭ órele, când caută cineva o sburătóre, ce fuge de apropierea vênătorului şi care îlŭ plimbă din arborĭ în tufişurĭ, din tufişurĭ în mlaştinĭ, prin câmpii, pe unde uită tóte gândurile. Vênătorile de paserĭ, mai alesŭ osebitele modurĭ de vênĕtóre de paserĭ, oferă ocupaţiunĭ salutare şi recreative, pentru acei ce nu iubescŭ sĕ dórmă pe pufŭ, când cele d'intâiu raḑe ale sórelui vestescŭ aurora.

Neapĕratŭ că vênătorulŭ înţeleptŭ va sci sĕ se folosécă de acéstă distracţiune în óre-carĭ limite, căcĭ mai departe sacrificândŭ ce este de folosŭ pentru plăcere, cu acésta ar vatăma agricultura. Astfelŭ, unele pasĕrĭ sunt cele mai bune ajutóre cultivatorului, sunt aliatele lui pentru distrugerea insectelorŭ vătĕmătóre. Acele specii au dobânditŭ unŭ dreptŭ legitimŭ la protecţiunea ómenilorŭ şi legilorŭ, carĭ oprescŭ sfărîmarea barbară a cuiburilorŭ, omorirea lorŭ şi a puilorŭ ce aducŭ aşa de însemnate servicii agriculturei; ba din contră, trebue ca legile sĕ opréscă vênătorile, care suntŭ o adevĕrată esterminare a pasĕrilorŭ. Negreşitŭ, când extremele se atingŭ, suprimarea totală a vênătórei ar fi prejudiţială totŭ atâtŭ câtŭ şi abusulŭ acestei plăcerĭ Nu suntŭ tóte pasĕrile de o potrivă folositóre şi unele insectivore facŭ sĕ se plătéscă fórte scumpŭ serviciele lorŭ, prin alte perderĭ. Multe dintre ele distrugŭ numai seminţele şi fructele. Avemŭ unŭ esemplu în Africa, unde pasĕrile sunt lăsate în voia lorŭ sĕ se înmulţéscă. In adevĕrŭ, că se înmulţescŭ aşa de tare, în câtŭ ajungŭ unŭ flagelŭ pentru agricultură, şi agricultorulŭ părăsindŭ ogorulŭ, este espusŭ a perde recolta. Totuşĭ acéstă mulţime aripată, nu preservă ţĕrina de locustele ce ele bântue fórte adesea.

Décă inima omului ar fi de o bunĕtate perfectă, reformândŭ sistemulŭ de alimentaţiune urmatŭ până acum, respectândŭ viaţa animalelorŭ, adică nemâncândŭ carnea lorŭ, apoi negreşitŭ că generositatea ar fi de aplaudatŭ. O sectă americană susţine, că spiritulŭ violentŭ şi ambiţiosŭ provine din nutrirea cu cărnurĭ şi întrebuinţarea bĕuturilorŭ alcoolice, vinurĭ şi licherurĭ, şi că caracterulŭ dulce şi modestŭ se atribue nutrirei cu substanţe vegetale şi bĕuturĭ apóse. Cu tóte acestea este îndoiosŭ, ca reformele sociale sĕ pótă face prin schimbarea regimului curatŭ vegetalŭ şi pe câtŭ timpŭ popórele carnivore sĕ devină erbivore; vênĕtórea va esista în moravurile lorŭ şi va servi ca eserciţiu de forţă şi adresă tinerimei.

Va urmá.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. tranz.«)

Nyiregyhaza, 29 Noemvre. — Gabriel Pechy, fiulŭ preşedintelui dietei a fostŭ alesŭ, cu maioritate de 34 vocĭ, deputatŭ în contra antisemitului Hudak.

Praga, 29 Noemvre. — Eduard Wassmund, omorîtorulŭ inginerului Brzorad, a fostŭ achitatŭ pentru omorŭ cu scopŭ de a jăfuí, dar condamnatŭ la mórte prin spênḑurătóre pentru omorŭ comunŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena
din 28 Noemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungarâ 6%	123.75	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	95.45	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.15
Rentă de hârtiă 5%	90.25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.50	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.20	Renta de hârtiă austriacă	81.50
		Renta de arg. austr.	82.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.25	Renta de aurŭ austr.	104.—
		Losurile din 1860	135 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.75	Acţiunile băncei austro-ungare	871.—
		Act. băncei de creditŭ ung.	305.50
Bonurĭ rurale ungare	100.60	Act. băncei de creditŭ austr.	301.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.20	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	99.75	Napoleon-d'orĭ	9.76½
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75	Mărcĭ 100 împ. germ.	60.20
Bonurĭ rurale transilvane	100.75	Londra 10 Livres sterlinge	123.15

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 15 Noemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	—	—
Renta rom. amort. (5%)	—	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	—	—
» „ „ (5%)	84½,85	—
» » urban (7%)	—	—
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	—	—
Banca naţională a României	—	1322,23,20
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	328½,328
« » » Naţională	—	—
Aurŭ	—	10.50%
Bancnote austriace contra aurŭ	2·07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 29 Noemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.75	Vênd.	8.78
Argint românesc	»	8 65	»	8.70
Napoleon-d'orĭ	»	9.72	»	9.74
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.96	»	9.98
Galbenĭ	»	5.67	»	5.70
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	124.½	»	126.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.